

S'ha complert un any de la mort de l'autor de "Sol, i de dol" i "Les irreals omegues"

El passat dia 29 va fer un any que moria, en el seu domicili de Sarrià, el poeta Josep Vicenç Foix. La vida se li apagà just un dia després de celebrar el seu noranta-quatrè aniversari.

L'autor de "Sol, i de dol", "Les irreals omegues" i "Onze Nadals i un Cap d'Any" és una figura cabdal de la literatura catalana contemporània, que va saber conjugar amb originalitat els

valors de la tradició i de l'avantguardisme. En ocasió dels seus noranta anys, Foix va fer unes extenses declaracions a Josep Mercadé Riambau, que ara, un any després de la seva

mort, extractem a continuació. L'escriptor hi reflexiona sobre qüestions com la funció de la poesia, el mètode de creació, el llenguatge poètic i les influències en la seva obra

Paraules inèdites de J.V. Foix

F EIA uns dies que havia afluixat la "rauxa Foix", com ell mateix la qualificava, esclatada amb motiu dels seus noranta anys. El poeta en rebia a casa seva i en presència del senyor Jaume Mateu que m'havia aconseguit l'entrevista. La fama d'esquerp d'aquell poeta que jo admirava tant s'anava esvaïnt a mesura que els seus llavis retallats i les seves mans tan tendres i expressives em parlaven amb tota amabilitat dels mil vesants del seu món que tant m'interessaven. Dues cintes de "cassette" no van ser suficients per encabir-hi tota la conversa. Massa llarga per publicar-la íntegrament, he preferit donar-ne només les paraules despulades del gran escriptor agrupades més o menys temàticament i no cronològica. Ho faig perquè ell m'havia donat permís i perquè m'havia dit, en algun moment de l'entrevista: "La meua solució, a aquesta edat, és parlar. Comentari i recordar i abastar coses que la gent ignora".

Funció de la poesia i dels poemes. - "Fa uns anys, d'ençà que faig versos, em pregunto què és la poesia i és una de les raons per les quals jo no m'he dit mai poeta sinó investigador de la poesia. Investigar sobre poesia i treure'n les conseqüències que se'n puguin arribar a treure d'aquesta investigació. I aquesta investigació encara dura".

"El poeta és, a la seva manera, el que els espiritualistes en diuen un mitjà, un mitjà de comunicació entre el món interior i el món exterior o entre la projecció que fas del teu món interior i la projecció que el món exterior fa sobre tu".

"El consell que donaria a un jove que volgués fer poesia és que si no és poeta, si no ho és de naturalesa, que no faci versos. N'estic convençut, en els meus noranta anys, d'això: vocació".

Recerca metafísica. - "Jo crec que el misteri és en tot. Tot home, d'ençà que és al món, tothom que raona, cerca precisament la veritat. Així és que la veritat és voler descobrir un misteri que no s'acaba de descobrir mai".

"Moren les civilitzacions però no les supersticions. Fixeu-vos ara en aquesta crisi que hi ha religiosa. Amb aquesta desintegració que hi ha en part de l'Església ja van naixent petites religions que es basen, com sabeu, en religions orientals o externes. Perquè tenim necessitat d'una creença (...) La feina d'aquest món és deixar de ser supersticiós. Tot el treball de l'home, des que neix, és mirar de no ser supersticiós i ser ell mateix".

"La ment se'n va cap a un costat i el cor se'n va per un altre (...) Hi ha dos moviments en una mateixa persona: la raó, la seva raó pura, sense cap mena d'intervenció espiritual i el cor, que en aquest cas gairebé s'oposa a la ment, que té les seves necessitats, que és d'allà on neix la fretura de la religió".

"Jo crec que l'aspiració de l'home és el tot, l'ú i l'absolut. I l'etern, per posar-n'hi quatre".

Records d'infantesa i de joventut. - "Anàvem a escola i, entre alguns de nosaltres, tres o quatre, es parlava una mica d'això del català. Erem nens de vuit anys. Això és abans de segle. Vam comprar una guardiola i hi tiràvem dos cèntims

per cada mot que dèiem mal dit en català".

"D'adolescent jo feia, com se sol acostumar a fer d'adolescent, portava una mena de diari, unes llibretes d'aquelles allargassades que tenien una coberta de xarol i a dins eren quadriculades (...) Quan tenia disset anys, hi vaig escriure en un full, que posteriorment vaig estripar: 'Vet aquí que has nascut en un planeta que no t'has triat, en una època que no t'has triat, d'una família que no t'has triat, parlant una llengua que no t'has triat, inscrit en un religió que no t'has triat: Ja tindràs feina!' Quan als disset anys s'escriu això, tota la resta ja s'explica".

Actitud cívica. Fidelitat a una llengua. - "Doncs ja veieu, als noranta anys, el fracàs que representa, pels que som d'aquella època, trobar-nos en la situació d'avui. Els daltabaixos que has hagut de sofrir i tornar a començar. Tornar a fundar fundacions, tornar a fer propaganda pel català com ara. Volen que el català s'apreni, com he llegit avui, fent curssets escolars. El català, o l'ensenya el pare o no l'ensenya ningú. Com el cristianisme, és igual".

"Catalunya ha fracassat perquè ha deixat de ser una raça ben arrelada".

"La majoria de poetes d'ara comencen per fer-se promocioner. Aquesta vegada, amb això d'aquest aniversari (es refereix als seus noranta anys), ha passat un fenomen paradoxal que només pot passar en aquest país, que és que la Generalitat planti pels carrers uns pasquins reproduint un fragment, com en un combat, tot el que se'm fa: tots els homenajes, totes les medalles, tots els honors, tots els concursos... Jo no he tirat mai a cap concurs literari, he combatut els Jocs Florals des dels deu anys, com aquell qui diu; no he donat mai, absolutament mai, un llibre a ningú perquè se'l mirés ni me'l revisés (...) He fet versos, en aquest cas, com aquell que fa un esport, però sense la pretensió de ser promocionat com aquesta joventut d'avui que tots volen ser promocionats. Jo només sento gent que es promociona. La gent que val no es promociona per res. Sòcrates no el va promocionar ningú i en Picasso no el va promocionar ningú. El que neix filòsof surt filòsof per damunt de tot, si és un gran filòsof, sense que ho hagi de fer córrer. El descobreixen. Tardarà a conèixer-se però arribarà un moment que serà reconegut. I a tots els genis els ha passat el mateix".

Llenguatge del poeta. - "El meu llenguatge és natural. Gairebé no hi ha res de cercat al diccionari. Són mots que em brollaven en escriure'ls perquè era el català que es parlava aleshores aquí. Però hi havia castellanismes aleshores, més que alguns d'ara. Certs castellanismes que ara han desaparegut a còpia d'anys de combatre'ls".

"La meua intenció, de molt jove, era fer que la literatura catalana continués, és a dir, fes oblidar aquest buit que hi ha entre el segle XVI i el segle XX i evitar que les generacions futures s'adonessin de la ruptura i es trobessin ja amb una literatura gairebé clàssica, de tots els temps".

Mètode de creació. - "En general, en la meua poesia, no hi ha gairebé res de pensat (...) Mireu. Agafeu, per exemple, per establir un paral·lel amb un altre poeta, íntim amic meu com era en Carles Riba, de la mateixa edat, del mateix temps. En Carles Riba, quan escrivia un poema, ja el tenia compost. No solament des del punt de vista argumental, sinó des del punt de vista tècnic i pràctic. Ell el vers ja el tenia fet, no feia sinó transcriure'l (...) Jo no. Tots els meus poemes són començant un vers i seguint".

"El meu procediment de fer consistia a escriure el primer vers. I el primer vers m'obria un món. I aleshores les imatges em venien de pressa, a base de suggeriments que portaven a d'altres suggeriments que completaven el poema".

Les avantguardes. - "Jo em deia investigador en poesia. Si tu et dius investigador en poesia, per què has de fer precisament el tipus de poesia que és de moda o que sembla de moda?"

"L'avantguardista és aquell que porta un programa nou i que prova de fer-lo triomfar. Va a l'avantguarda, va al davant d'un moviment i darrera el segueix tot de gent. Però un, personalment, no pot ser avantguardista de res".

"No hi crec (en la poesia visual). Crec que tota la poesia és visual, no sé com dir-li-ho (...). Totes les imatges són això. I de vegades ho empobreixen. De vegades amb la pintura visual empobreixen allò que volen realitzar. Ara, hi ha troballes. Hi ha troballes com en tot. Però, vaja, per a mi la poesia és literatura. Si no hi ha text entremig, és... d'això. Ve la decadència, ve la descomposició".

Influències i afinitats. - "Els poetes coincidim sempre. Els poetes, en el fons, sigui quin sigui l'estil en què escriuin, sempre tenen un punt de coincidència amb els d'altres èpoques".

"De llibres rebia tot el que sortia. Però tota la meua biblioteca és en francès. Jo pertanyo a una generació que ara desapareix: la generació formada a través de la literatura francesa: científica i literària (...) Bé. Això s'ha acabat. Els nois que vénen aquí saben l'an-

"El poeta és un mitjà entre el món interior i el món exterior"

"El primer vers m'obria un món: les imatges em venien de pressa"

"La prosa m'interessa si té una finalitat filosòfica"

J.V. Foix,
investigador de la poesia

glès. I tradueixen els poetes anglesos molt ben traduïts i tradueixen els poetes alemanys i s'ha acabat la influència francesa en literatura".

"Dels poetes catalans, els que em feien més el pes sempre eren en Carner i en Riba".

"La prosa com a novel·la no m'ha interessat mai gaire si no té una finalitat filosòfica o moral".

Valoració d'altres creadors. - "García Lorca és el poeta castellà que ha estat més amic de Catalunya".

"Aquí hi ha un bon poeta que és en Vinoli, que és molt més jove que jo i que tot just el comencen a conèixer alguns poetes joves".

"Salvat-Papasseit era un poeta, un poeta de debò, un poeta de naturalesa. Sense passar, com aquell qui diu, pels estudis elementals. Com li passa a en Brossa, ara, que no ha passat pels estudis elementals".

"Jo crec que el poeta de debò té

el sentit musical de les paraules. Al mateix Riba li faltava. Ell mateix ho diu. En el pròleg del penúltim llibre de Carles Riba diu: 'Què donaria jo per poder escriure amb el ritme i la rima de J.V. Foix! (...) Ell no el sentia. En canvi, en Carner ja veieu com s'hi deixava anar i en Sagarra, que s'hi deixava anar massa. Ell ja deia que els versos els pixava".

"És una pintura demoníaca la d'en Joan Ponç. En Ponç el conec i en tinc una pintura que ocupa tot un pany de paret. Però ell, des de la seva pintura i el seu caràcter, el seu temperament, el seu comportament... Tot plegat tenen com una mena de cosa demoníaca".

Sobre "Sol, i de dol". - "És la meua actitud davant el món: sol, i de dol. Sol per no conèixer... no és viure en el sentit de vestir de dol sinó dol de dolor. Adolorit vaig per aquest món cercant la veritat, i no sé si seré víctima del diable o de Déu, que és el que diu el final".

"En dos o tres dels primers sonets hi ha la intenció de fer l'elogi del català i de la posició racional en el món".

"**Quan vaig a uns funerals...**" - "Jo, quan vaig a uns funerals d'algu del barri, vell, que és quan s'aplega més gent al temple, doncs veieu que jo em trobo acompanyat de tot de gent que tots són del meu temps, que n'hi ha de cabell blanc, d'altres mig calbs, i al capdamunt hi ha els tres rengles de la família..."

Aquí es va tallar la cinta. Bruscamment, com bruscamment es va acabar la seva vida. No recordo com continuava. Tanmateix, en sortir del funeral de Sarrià, sota la pluja d'hivern, aquestes paraules em van semblar premonitòries. Adéu, estimat mestre J.V. Foix.

JOSEP MERCADÉ
RIAMBAU

EL MES BLANCO
a menor precio tiene
más color.

DESCAMPS

DESCAMPS incorpora
a partir de AHORA una
selecta gama con todo
tipo de tejidos para
DECORACION.

DESCAMPS
style primrose bordier

BARCELONA
Paseo de Gracia, 75. Tel. (93) 215 69 63
Avda. Pau Casals, 9. Tel. (93) 200 56 49
Rambla de Catalunya, 6. Tel. (93) 318 40 49
SANT CUGAT DEL VALLES (Barcelona)
Villa, 5. Tel. (93) 675 01 52

GRAFOLÓGIA

Método del Prof. M. Xandró
Enseñanza Directa
y a Distancia
Comienzo segunda semana
de febrero
Teléfonos información:
Madrid: 552-02-61
Barcelona: 696-61-48
Direcciones:
Av. Mediterráneo, 18
28007 MADRID
Pelajo, 12, 2.º, N
08001 BARCELONA

PARA SUS MAQUINAS
DE ESCRIBIR

INVOLCA®

Las genuinas Mesitas
Involcables

PIDALAS A SU PROVEEDOR
o solicite mayor información a:

INVOLCA S.A.
Nápoles, 181 - Tel. 231 77 61
08013 BARCELONA